
HUKUNCI A KAN SALLAR JUMA'A IDAN TAYI KARO DA RANAR IDI.

TAKAITACCAN NAZIRI MAI GAMSARWA NA MALAMAN FIKIHU DA MAZAHABOBI AKAN MAS'ALAR SALLAR JUMA'A DA SALLAR IDI IDAN SUKA HADU A RANA GUDA WATAU RANAR JUMA'A.

DAGA ALKALAMIN HUSAIN INUWA MAITAKARI

USAINISKIMA@GMAIL.COM

+2349042152353

GABATARWA:

Da sunan Allah Mai Rahama Mai Jinkai. Malamai na fikihi suna da sabani akan wannan mas'ala kuma suna da ra'ayi guda huku akai wanda bayanin su zai zo kamar haka. Allah ya bamu ikon fadin gaskiya da kuma ikon aiki da ita.

► RA' AYI NA FARKO:

Ra'ayi na farko akan wannan mas'alar suna cewa idan ranar IDI ta fado daidai da ranar Juma'a dole ne ayi Sallar Juma'a kuma wajibi ne ayi ta akan lokancin ta koda kuwa mutum yayi sallari IDI ko bai yi ba. Kuma ba a daukewa Limami da masu salla ba.

Wannan shine matsayar makarantar Hanafiyya, Malikiyya da Zahiriyya. Sanna ibni Kudama a littafinsa wato "**Almughni**" ya danganta wannan ra'ayi ga mafi yawan malaman fikihi.

Har Wala yau, ibni Rushd ya ambata acikin littafin sa **Bidayatul Mujtahidâ** cewa hujjar su akan wannan ra'ayi itace fadin Allah (SWT) a cikin suratul Jumu'a.

يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

ma' ana, yaku wadanda suka yi Imani idan an yi kira zuwa ga salla a ranar Juma'a to kuyi hanzari kuma ku bar harkar cinikayya, yin hakan shi nn e mafi alkhairi a gare ku in kun kasance kun sani.

Haka kuma al'amarin wajibcin sallar Juma' a yake a cikin littafin hadisi Bukhari da Muslim da ma wasu littattafan hadisai na sunnah. Suka kara da cewa sallar Juma'a wajibice sabida haka sallar IDI kadai bata dauke ta kamar yadda itama Juma' a bata dauke IDI. Malam Ibni Hazm acikin littaffin sa mai suna "al-Muhallaa" yana cewa idan Ranar IDI tayi karo da ranar Juma' a to mutum zai fara yin sallar IDI ne farko sannan Juma'a. ya kara da cewa yin wannan dole ne kuma babu kwakwkwaran hujja na rashin aikata hakan. Ibni Hazm ya kara da cewa ita Sallar Juma'a wajibice amma ita kuma sallar IDI Nafila ce sabida haka ba a barin wajibci don Nafila.

Dadin dadawa, ibni Hazm ya kara da cewa al'amarin Juma'a da IDI tamkar al'amarin IDI da sallar azahar ce a kowace rana bayan ranar Juma'a. Akan haka, idan dai har za a bukaci yin sallar Azahar a ranar IDI, to haka ma Sallar Juma' wanda ta zama (sallar) farillar ranar Juma'a za a bukaci gudanar da ita.

► RA'AYI NA BIYU:

Masu ra'ayi na biyu suna ganin cewa sallar Juma'a a wannan yanayi tana wajabta ne ga mazauna gari da kuma wadan da ba su da nisa sosai da masallaci. Amma ga masu wucewa ko wadanda ke nesa da masallaci(wadanda suke tafiya mai yaw kafin su zo masallaci), idan suka sallaci IDI ya wadartar da sub a sai sun dawo sallar Juma' a ba. Sai dai shi limami wajibi ne ya dawo yayi sallar Juma'a.

wannan shine ra'aayin Imam ash-Shafi'ee haka Imam An-Nawawi ya danganta wannan ga mafi yawan malaman musulunci a cikin littafin sa mai suna "**AlMajmou**". Hujjar sa ite ce fadin Sahabi Abu-Ubaid kamar yadda aka ruwaito a cikin Muwatta na Imam Malik(Allah ya kara masa yarda) cewa (Abu-Ubaid) nayi sallah a bayan Usman bin Affan wani lokaci a in da ya fara da gabatar da Salla sannan ya yi huduba a ciki yake cewa: "**a wannan rana kuna da IDI guda biyu a rana daya, sabida haka mutanen da suka zo daga yankin al-Awaali (wani kyauye a cikin yankin Madina) duk mai so ya tsaya sallar Juma'a zai iya tsayawa. Wanda kuma yake so ya koma gida zai iya tafiya. Wannan umarni na ne**". Haka Imam An-nawawi ya dangata wannan ga Bukhari.

Imam As-Shirazi yake cewa " ana karbar uzurin mutanen da zuwa sallar Juma'a ta tsananta a garesu, sabida haka bukar mutane su dawo zuwa sallar Juma'a gada kyauyuka bayan sun halarci sallar IDI zai tsananta matukar tsanantawa a garesu.

► RA'AYI NA UKU:

Masu ra'ayi na uku suna cewa duk wanda ya halarci sallar IDI to anyi masa afuwa daga halartar sallar Juma'a ba tare da la'akari da wurin zaman sa ba, haka yake ga limami da masu halarta. Amma duk da haka, shi limami zai gabatar da sallar Juma' a ga wadanda suke da bukar halarta da kuma wadanda basu sami halartar sallar IDI ba.

Karin bayani: Anan ba ana nufin an dauke sallar AZAHAR ba a sabida sallar Juma'a.

Wannan ra' ayi, sabida bayyana hujjoji a bude ya zama mafi karfi a dukkanin ra' ayoyi akan wannan mas' ala.

Haka kuma wannan shi ne ra' ayin Imam Ahamd dan Hanbal kuma haka shaykhul Islam Ibn Taymiyyah ya ke danganta wannan ra'ayi ga wasu sahabbai irin su Umar dan khattab, Usman da Affan, Abudllahi dan Mas'ud, Abdullahi dan Abbas da sauransu. Kuma ya kara da cewa babu wani ilimi na sabani da sukayi akan wannan mas'ala. Haka kuma wannan shine ra'ayi na mafi akasarin malan hadisi.

Hujja akan wannan shi ne hadisin Zaid dan Arkam wanda yace: Manzon Allah (sallallahu alaihi wa sallam) yayi sallar IDI a ranar Juma'a sai ya bada dama ga halartar sallar juma'a in da yace: “ duk mai son yayi salla (ma'ana halartar sallar Juma'a) to yayi”. Wannan hadisin an rawaito shi daga Imam Ahmad dan Hanbal da kuma litattafan Sunan in ban da Tirmizi kuma Ibn Khuzaima ya inganta shi.

Haka kuma, a cikin Sunan Abu Dawud, Abu Huraira ya rawaito cewa Manzon Allah (sallallahu alaihi wa sallam) ya ce: “ a wannan rana kuna da IDI guda biyu sabida haka ga duk wanda yaso, sallar IDI ta wadatar masa amma mu kam za mu yi sallar Juma'a”.

Shaykhul Islam Ibn Taymiyyah (rahimahullah) ya kara da cewa “ idan mutum ya sami halartar sallar IDI to ya riga ya samu manufar da ake so a samu ta jam'l a sallar Juma'a, sabida haka sallar Azahar kadai zai yi idan bai halarci sallar Juma'a ba. Sallar Azahar zai gabatar akan lokacin ta. Sallar IDIn sa ta wadatar masa cimma manufar sallar Juma'a.

Masu wannan ra'ayi suka kara da cewa farlanta sallar Juma'a a wannan yanayi zai sanya tsanani da takura ga mutane kuma zai rusa manufar IDI

wanda dalinlin yin sa shi ne don nuna farin ciki da nishadi. Haka , idan mutane aka tirke su daga jin dadin lokutan su (domin halartar sallar Juma'a) anan IDI zai janyo kunci kuma ma'anar sa zata kau.

► **RA'AYI NA HUDU:**

A wannan ra ayi wanda shine fahimtar Ata' ibn Abi Rabah da kuma daya daga cikin sahabbai watau Ibn Zubair suna ganin cewa duk wanda ya hallarci sallar IDI to an yi masa rangwame baya bukatar ya sallaci kowace salla har sai sallar La asar, ma'ana ba zai yi sallar Juma a da sallar Azahar ba. An ruwaito wannan cewa shi ne ra ayin Imam Ahmad Ibn Hanbal.

An ruwaito Abdullah ibn az-Zubair radiyallahu anahu yana cewa “ IDI guda biyu (IDIn Sallar da IDIn Juma a) sun zo a rana daya, sai (Abdullah ibn az-Zubair) yayi salla raka a biyu da safe da wuri kuma bai kara yin salla ba har sai La asar.

Dangane da kore wannan ra ayi na huduu, Imam al-Khattabi rahimahullah ya ce: “irin wancanenka aiki na Ibn Zubair baza a iya fahimtar sa ba sai dai ta hanyar fahimtar masu ra ayin yin sallar Juma a gabanin zawali (Zawali shi ne farkon lokacin Azahar yayin da Rana ke fara matsawa daga tsakiya).Don haka Ibn az-Zubair sallar Juma'a kawai zai yi a maimakon IDI da Azahar”

Dadin dadawa, shi Ata Ibn abi Raba wanda shine ya ruwaito aikin Ibn az-zubair yace: a lokacin Juma'a mun taru domin salla amma shi (watau Ibn az-zubair) yaki ya fito domin ya limance mu sabida haka sai mukayi salla dabam-dabam” wannan yana nuna cewa sallar Azahar suka yi kuma akwai yiyuwar Ibn az-zubair shi ma yayi sallar Azahar a gidan sa.

Allah shine masani

